

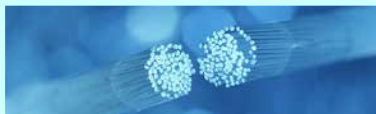
Revisie Omgevingsvisie

provincie **D**renthe

2018
Startnotitie

Visie van
morgen

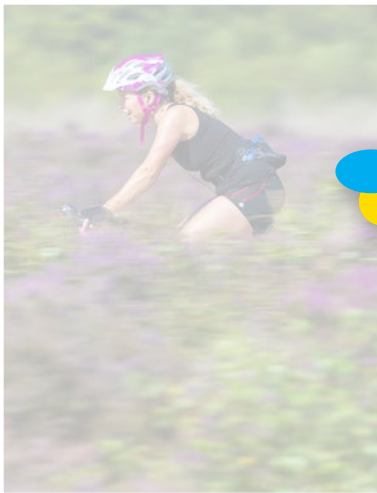
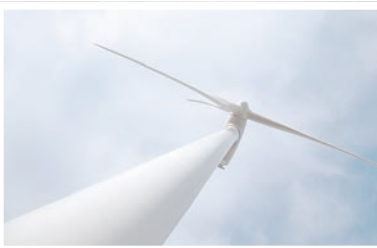
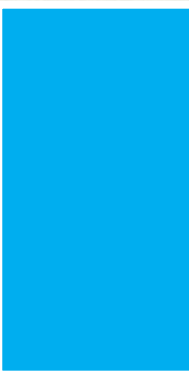
Revisie omgevingsvisie

2018

Startnotitie

Visie van morgen

---

10 januari 2017

Inhoud

1	Inleiding	6
	Aanleiding	6
	Opdracht Revisie Omgevingsvisie	7
	Doel Startnotitie	7
	Leeswijzer	7
2	Kaders en randvoorwaarden	9
	Nieuwe wetgeving	9
	Verhouding tussen Omgevingswet en Omgevingsvisie in Drenthe	10
	Kerninstrumenten	10
	Inhoud Omgevingsvisie	11
	Beoogd eindproduct	12
	Plan-MER plicht	13
3	Inhoud Revisie Omgevingsvisie	15
	Voortbouwen op Drentse kernkwaliteiten	15
	Missie, ambities en belangen	15
	Provinciale belangen	16
	Bouwstenen en beleidsactualisaties	17
	Integraal kader voor de fysieke leefomgeving	19
	Sturingsfilosofie	20
4	Proces Revisie Omgevingsvisie	23
	Inleiding	23
	Revisie Omgevingsvisie: parallelle sporen	23
	Fasering	23
	Planning	25
	Financiën	26
	Bijlage	28
	Provinciale belangen zoals verwoord in de huidige Omgevingsvisie	28

1 Inleiding

Aanleiding

Drenthe is nooit af en de Drentse Omgevingsvisie ook niet. De huidige visie is in 2010 in een interactief proces met partners tot stand gekomen en in 2014 geactualiseerd (beleidsarm).

In de afgelopen jaren zijn veel beleidsvelden van nieuw beleid voorzien, te denken valt aan bodem, natuur en bevolkingsdaling. Daarnaast worden er enkele specifieke thema's uit het college-akkoord 2015 – 2019 'Dynamisch en Ondernemend' nader uitgewerkt. Dit zijn onder andere Energielandschappen, Sterke Steden en Vrijtijdseconomie. Deze drie onderwerpen zijn als eigenstandige projecten opgepakt maar hebben een dusdanige ruimtelijke impact en een gewenste synergie met ander ruimtelijk beleid dat een ruimtelijke integratieslag wenselijk is. Het instrument voor deze ruimtelijke afweging is de provinciale Omgevingsvisie. Daarnaast vindt er wijziging van het omgevingsrecht plaats waarin alle wetten over de fysieke leefomgeving worden vervangen door één Omgevingswet.

De Omgevingsvisie is een samenhangende visie en omschrijft de koers voor ruimtelijk-economische ontwikkeling van Drenthe. Langetermijn doelen op verschillende terreinen zoals ruimtelijke ontwikkeling, verkeer en vervoer, water, wonen, natuur, cultuur wordt in de omgevingsvisie met elkaar verbonden. Nieuwe ontwikkelingen en opgaven vragen om de huidige Omgevingsvisie te moderniseren. De provincie Drenthe geeft hier invulling aan door middel van deze revisie van de Omgevingsvisie.

Dit betekent dat er nu geen nieuwe Omgevingsvisie komt, maar een revisie van de huidige Omgevingsvisie op basis van de volgende argumenten:

- de basis is goed: we zijn tevreden over de huidige visie, de onderliggende sturingsfilosofie en de wijze waarop deze visie in 2010 dankzij intensieve participatie tot stand is gekomen;
- een aantal thema's vraagt echter om actualisatie en drie onderwerpen (Energielandschappen, Sterke Steden en Vrijtijdseconomie) vragen om nadere uitwerking gelet op actuele maatschappelijke ontwikkelingen;
- tegelijkertijd is de nieuwe wetgeving nog niet definitief en zijn er onzekerheden ten aanzien van de toekomstige Omgevingswet.

Opdracht Revisie Omgevingsvisie

De opdracht voor de revisie van de Omgevingsvisie is een nadere uitwerking van de thema's Energielandschappen, Sterke Steden en Vrijtijdseconomie. Daarnaast worden ook de laatste actualisaties van beleid meegenomen. We voeren hiermee een moderniseringslag uit op onze huidige Omgevingsvisie.

Doel Startnotitie

Om de Revisie Omgevingsvisie te starten wordt aan Provinciale Staten (PS) gevraagd de inhoudelijke kaders en werkwijze te bepalen. In deze Startnotitie zijn de voorstellen omschreven met betrekking tot:

- de inhoudelijke richting van de Omgevingsvisie;
- het proces van totstandkoming van de Revisie Omgevingsvisie.

Na vaststelling door Provinciale Staten gaan Gedeputeerde Staten (GS) aan de slag om, binnen de gestelde kaders en werkwijze, de revisie op te stellen. Het is de bevoegdheid van PS om de Revisie Omgevingsvisie vast te stellen.

Leeswijzer

In vervolg op deze inleiding is in hoofdstuk 2 een nadere toelichting gegeven op de nieuwe Omgevingswet. Ook is het beoogde product van deze Revisie Omgevingsvisie omschreven.

In hoofdstuk 3 komt de inhoud aan de orde: wat komt aan bod in de Revisie Omgevingsvisie?

De voorstellen voor de wijze waarop het proces wordt ingevuld zijn weergegeven in het afsluitende hoofdstuk 4.

We voeren een
moderniseringslag
uit op onze huidige
Omgevingsvisie

2 Kaders en randvoorwaarden

In dit hoofdstuk worden de achtergronden van de omgevingswet geschetst en komt de relatie tussen omgevingswet en omgevingsvisie aan bod. Daaruit voortvloeiende keuzes voor de revisie komen in de vorm van kaders en randvoorwaarden terug in de laatste paragraaf van dit hoofdstuk: beoogd eindproduct.

De Omgevingsvisie is een wettelijk voorgeschreven plan. In de huidige Omgevingsvisie zijn vier wettelijk voorgeschreven provinciale planvormen samengenomen:

- de provinciale structuurvisie op grond van de Wet ruimtelijke ordening (Wro);
- het provinciaal milieubeleidsplan op grond van de Wet milieubeheer (Wm);
- het regionaal waterplan op grond van de waterwetgeving;
- het Provinciaal Verkeers- en Vervoersplan op grond van de Planwet verkeer en vervoer.

Ook in de revisie zijn deze wettelijke kaders de grondslag. Door het Rijk wordt gewerkt aan een stelselwijziging van de wetgeving voor de leefomgeving: de Omgevingswet.

Nieuwe wetgeving

Hieronder vatten we de informatie samen die het ministerie van IenM heeft gegeven over de Omgevingswet.

Met deze wet wordt een vereenvoudiging en stroomlijning van het omgevingsrecht gerealiseerd. Het inhoudelijke doel van de wet is een veilige en gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit met ruimte voor duurzame ontwikkeling. Kernpunten uit de Omgevingswet zijn samenhang/integraal, vergroten bestuurlijke afwegingsruimte, eenvoudiger en sneller, vertrouwen en participatie bij visie- en planvorming.

De Omgevingswet is een middel om enerzijds de kwaliteit van de leefomgeving te borgen en anderzijds de ruimte voor ontwikkelingen te bieden. Overheden worden in de nieuwe wet verplicht om voor hun gebied een samenhangende Omgevingsvisie op te stellen. Met de nieuwe Omgevingswet wil het kabinet:

- de verschillende plannen voor ruimtelijke ordening, bereikbaarheid, milieu, water en natuur beter op elkaar afstemmen;
- duurzame projecten stimuleren;
- gemeenten, provincies en waterschappen meer ruimte geven, zo kunnen zij hun omgevingsbeleid afstemmen op hun eigen behoeften en doelstellingen.

Verder biedt de wet meer ruimte voor ideeën. Dit komt doordat er meer algemene regels gelden, in plaats van gedetailleerde vergunningen. Het doel staat voorop en niet het middel om er te komen. De houding bij het beoordelen van plannen is ‘ja, mits’ in plaats van ‘nee, tenzij’.

Zo ontstaat ruimte voor bijvoorbeeld bedrijven en organisaties om met ideeën te komen (uitnodigingsplanologie). In de Drentse praktijk werken we al op basis van deze benadering. In hoofdstuk 3 wordt nader ingegaan op de sturingsfilosofie en de wijze waarop de provincie Drenthe invulling geeft aan haar ruimtelijk beleid.

Verhouding tussen Omgevingswet en Omgevingsvisie in Drenthe

De Omgevingswet wordt het wettelijk kader en geeft randvoorwaarden voor de Omgevingsvisie. Concreet geeft de wet instrumenten, regelt het bevoegdheden en schrijft procedures voor. Anticiperend op de nieuwe wetgeving is voor de juridische vertaling van de Omgevingswet in Drenthe het project 'Implementatie Omgevingswet' gestart. Op basis van de huidige planning van het ministerie zal de Omgevingswet in juli 2019 in werking treden. Het project Omgevingswet kent een afwijkende planning en zal langer doorlopen dan de Revisie Omgevingsvisie.

De Omgevingsvisie is een integrale visie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de lange termijn. De wet geeft de instrumenten hoe deze visie kan worden gerealiseerd en stelt dat er inspraak op de visie moet kunnen worden geleverd. Ook zijn er kaders voor digitalisering. Met de revisie werken we aan de modernisering van de Omgevingsvisie.

Kerninstrumenten

De Omgevingswet kent zes kerninstrumenten:

- de omgevingsvisie: een samenhangend strategisch plan voor de fysieke leefomgeving;
- het programma: gebiedsgericht en/of sectoraal plan of visie of beleid ter uitvoering van de omgevingsvisie;

In de Drentse
praktijk werken
we al op basis
van deze
benadering

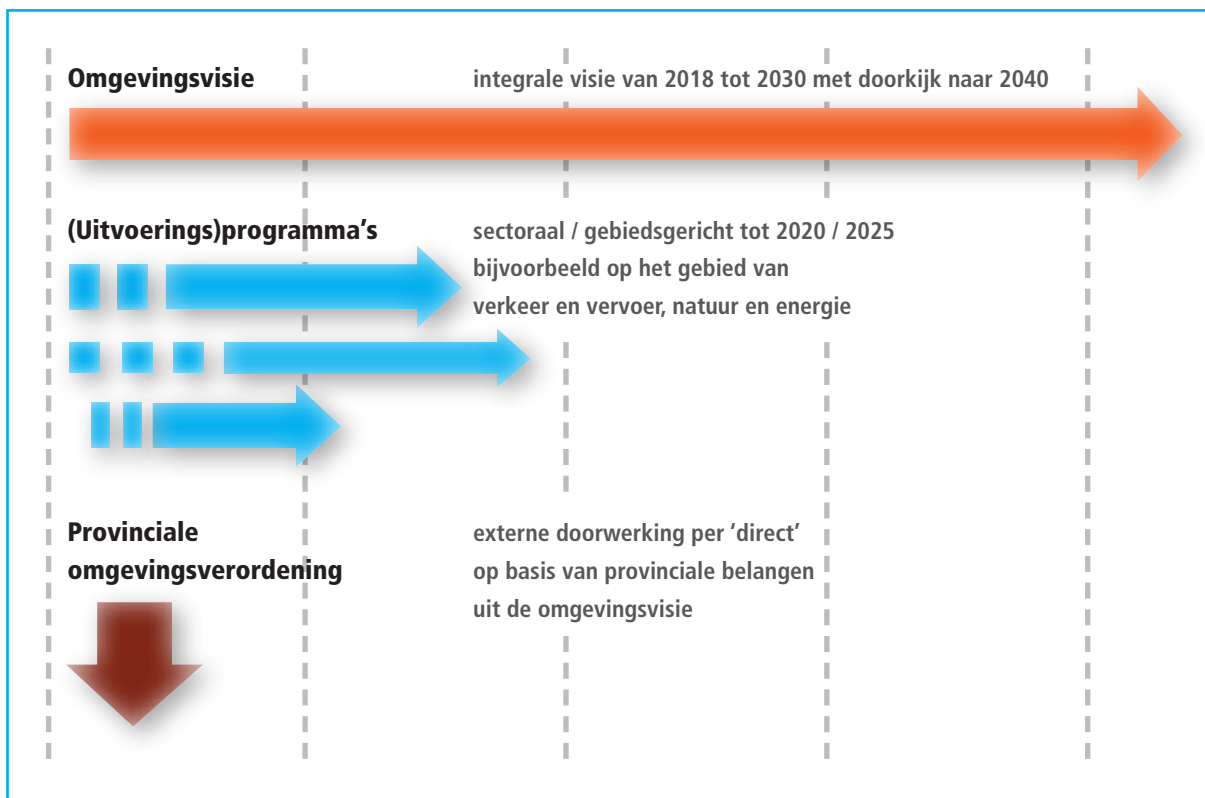

- het omgevingsplan van de gemeente (voorheen het bestemmingsplan), de waterschapsverordening van het waterschap en de omgevingsverordening van de provincie: gebiedsdekkende algemene regels voor de fysieke leefomgeving;
- algemene rijksregels: voor activiteiten in de fysieke leefomgeving;
- het projectbesluit: voor het realiseren van projecten met een publiek belang;
- de omgevingsvergunning: voor natuur, milieu, water en bouwen.

De Omgevingsvisie betreft:

- de visie op de integrale benadering van de fysieke leefomgeving en de lange termijn doelen die de provincie nastreeft;
- de wijze van sturing die de provincie (als middenbestuur) wil geven aan de uitvoering van haar taken, visie en doelen;
- de inzet van het instrumentarium waarmee de provincie, onder andere met andere betrokken partijen, haar doelen wil bereiken.

In onderstaand schema zijn de instrumenten met betrekking tot de omgevingsvisie weergegeven, inclusief de tijdshorizon van de verschillende onderdelen.

Relatie tussen Omgevingsvisie, (uitvoerings-)programma's en de Provinciale Omgevingsverordening.

Inhoud Omgevingsvisie

In de Memorie van Toelichting (MvT) met betrekking tot de Omgevingswet is een aantal randvoorwaarden en kaders meegegeven.

Uit de wet zelf volgt dat een Omgevingsvisie integraal moet zijn. Integraal betekent dat de visie betrekking heeft op alle terreinen van de fysieke leefomgeving, aansluitend bij de reikwijdte van het wetsvoorstel. Het gaat hier om een samenhangende visie op strategisch niveau, niet om een optelsom van beleidsvisies voor de diverse domeinen. Een omgevingsvisie biedt zo een samenhangende beleidsmatige basis voor inzet van juridische, financiële of andere instrumenten om de in de visie vastgelegde beleidsdoelen na te streven.

Wie wordt erdoor gebonden?

“De Omgevingsvisie bindt alleen het vaststellende bestuursorgaan zelf bij de uitoefening van zijn bevoegdheden (net als bij de huidige omgevingsvisie). Voor doorwerking naar andere bestuursorganen of naar burgers en bedrijven zijn andere instrumenten beschikbaar”, zoals de provinciale omgevings-verordening en programma’s voor thema’s of gebieden. PS stellen de provinciale Omgevingsvisie vast. Het is een politiek-bestuurlijk document dat het beleid voor de fysieke leefomgeving integraal omschrijft en noodzakelijke en gewenste ontwikkelingen schetst. Een programma (gebiedsgericht en/of sectoraal plan of visie of beleid) ter uitvoering van de Omgevingsvisie wordt door GS vastgesteld.

Wat zijn de digitale vereisten aan de omgevingsvisie?

Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen werken samen aan het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO): een samenhangend en samenwerkend geheel van, vooral bestaande, digitale voorzieningen. Met een metafoor is het streefbeeld van het DSO als volgt te verwoorden: met één klik op de kaart weet de gebruiker welke regels er binnen een bepaald gebied van kracht zijn en kan daar ook gegevens over de fysieke omgevingskwaliteit raadplegen.

De Omgevingsvisie is een omgevingsdocument. Een omgevingsdocument heeft de vorm van een elektronisch bestand overeenkomstig de bij ministeriële regeling te stellen regels. De inhoud van deze ministeriële regeling is echter nog niet bekend. Via een landelijke voorziening zal iedereen langs elektronische weg kennis kunnen nemen van omgevingsdocumenten. De beschikbaarstelling door de voorziening omvat een geometrische verbeelding van de regels of besluiten met de daarbij behorende toelichting. In de MvT is aangegeven dat voor de Omgevingsvisie een koppeling zal worden gezocht met locatiegegevens (geo-coördinaten).

Beoogd eindproduct

De Revisie Omgevingsvisie betreft een integrale visie met strategische hoofdkeuzen van beleid voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn. Het gaat om een compact document waarin de hoofdlijnen van het ruimtelijk beleid zijn geformuleerd.

Anticiperen op de nieuwe wetgeving

Gelet op de planning van de inwerkingtreding van omgevingswet kan nu niet worden overzien of alle verplichtingen voortvloeiend uit deze wet in de revisie kunnen worden meegenomen. Met deze revisie willen we anticiperen op wat wél bekend is van de nieuwe wetgeving. De revisie van de Drentse Omgevingsvisie zal dan ook in de geest van de Omgevingswet worden opgesteld. Naarmate de Omgevingswet verder wordt uitgewerkt, zal regelmatig een check plaatsvinden op dit project Revisie Omgevingsvisie.

De Revisie Omgevingsvisie wordt een levend document: het wordt een elektronisch bestand met geometrische verbeelding en daardoor is het technisch makkelijker uit te wisselen en te wijzigen. Bij het vormgeven van deze Revisie Omgevingsvisie streven we -vooruitlopend op de nieuwe Omgevingswet- naar het creëren van een elektronisch bestand dat bij vaststelling zal voldoen aan de nieuwe wetgeving. Dit ten behoeve van een toekomstbestendige omgevingsvisie.

Op basis van beschikbare informatie hanteren wij de volgende uitgangspunten / vereisten:

- de Omgevingsvisie dient integraal te zijn en een visie op alle terreinen van de fysieke leefomgeving te bevatten;
- drie thema's worden nader uitgewerkt en we actualiseren bestaande beleidsthema's;
- de Omgevingsvisie moet digitaal worden aangeboden, uitgangspunt is dat de gebruiker met één klik op de knop weet welke regels er binnen een bepaald gebied van kracht zijn.

Plan-MER plicht

In een milieueffectrapportage (MER) worden de milieugevolgen van een besluit in beeld gebracht voordat het besluit wordt genomen. Zo kunnen bij de besluitvorming de milieugevolgen bij de afwegingen worden meegenomen. Een MER is verplicht bij een plan als aan een van de onderstaande voorwaarden is voldaan:

- het plan kaders stelt voor activiteiten in het plangebied waarvoor volgens de Wet milieubeheer een MER verplicht is;
- de ontwikkelingen binnen het plan mogelijk tot significante gevolgen leiden voor Natura 2000-gebieden waardoor een passende beoordeling nodig is.

In de voorbereiding op deze startnotitie hebben we vastgesteld dat bij de Revisie Omgevingsvisie het bovenstaande van toepassing is. Dit betekent dat voorafgaand aan de vaststelling van de Omgevingsvisie een MER moet worden opgesteld.

3 Inhoud Revisie Omgevingsvisie

Voortbouwen op Drentse kernkwaliteiten

Drenthe kent een scala aan afwisselende en kenmerkende landschappen met daarbinnen -ook vanuit mondiaal perspectief- unieke kwaliteiten. De variatie is onder andere te danken aan soms verrassende hoogteverschillen. De ondergrond heeft geleid tot de ontwikkeling van zowel het karakteristieke esdorpenlandschap als de hoogveenontginningen. Daarbij is de aanwezigheid van -voor Nederlandse begrippen- grote aaneengesloten gebieden van bos en natuur bepalend voor de ervaring van Drenthe. Drenthe is dan ook een aantrekkelijke provincie om in te wonen en te werken en wordt ook vanuit toeristisch-recreatief perspectief hoog gewaardeerd.

De hunebedden zijn stille getuigen van een lange geschiedenis van menselijke aanwezigheid en beïnvloeding van het landschap. Dit menselijk gebruik heeft forse invloed gehad op het aanzien van Drenthe. Veranderingen en ontwikkelingen blijven doorgaan, voortbouwend op de ingrepen in het verleden. Het is hierbij de kunst om concrete oplossingen te vinden voor maatschappelijke vraagstukken, daarbij de aanwezige kwaliteiten te behouden en de aantrekkelijkheid van Drenthe als leef-, woon- en werkomgeving verder te versterken.

Missie, ambities en belangen

Zoals verwoord vormt de huidige Omgevingsvisie¹ de goede basis. De essentie hiervan blijft gehandhaafd: het waarderen van de Drentse kernkwaliteiten en het ontwikkelen van een bruisend Drenthe, passend bij deze kernkwaliteiten. Dit is ingegeven door wat bewoners, mede-overheden en maatschappelijke partners belangrijk vinden voor de toekomst van Drenthe.

Het is onze ambitie om de ruimtelijke identiteit van Drenthe te versterken. Dat doen we door nieuwe ontwikkelingen te bezien in samenhang met onze kernkwaliteiten en de kernwaarde bedrijvigheid. Wij vinden het behouden en waar mogelijk ontwikkelen van de kernkwaliteiten en kernwaarde van provinciaal belang.

De kernkwaliteiten hebben we samen met onze partners en de inwoners van Drenthe benoemd: rust, ruimte, natuur, landschap, oorspronkelijkheid, veiligheid, naoberschap, menselijke maat en kleinschaligheid (Drentse schaal). Aan de kernkwaliteiten is een kernwaarde toegevoegd gericht op de dynamiek van de bedrijvigheid. In de Omgevingsvisie 2014 (p. 22) zijn de kernkwaliteiten en kernwaarde werkbaar

---

1 Actualisatie Omgevingsvisie Drenthe 2014

gemaakt door ze te vertalen in de volgende indicatoren: stilte, duisternis, openheid van het landschap, biodiversiteit, diversiteit, gaafheid van landschappen, cultuurhistorische waarden, archeologische waarden, aardkundige waarden, bijdrage aan de economische vitaliteit, sociale veiligheid, externe veiligheid en verkeersveiligheid, leefbaarheid en passend bij Drenthe.

Onder een ‘bruisend Drenthe’ verstaan we een provincie waarin het goed wonen en werken is en waar voldoende te doen is voor jong en oud. Met de essentie van de Omgevingsvisie laten we zien dat we streven naar ruimtelijke kwaliteit door nieuwe ontwikkelingen en bestaande kwaliteiten in samenhang te bezien.

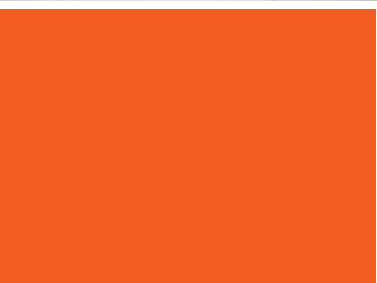
Zoals uit bovenstaande tekst blijkt, zijn diverse ambities en daarmee ook belangen in de Omgevingsvisie uitgewerkt. De basis hiervoor zijn de wettelijke taken en verantwoordelijkheden. Deze zijn aangevuld met een selectie onderwerpen die in onze ogen het meest effectief te beïnvloeden zijn op provinciaal niveau. In onderstaande paragraaf zijn de provinciale belangen nader omschreven.

Provinciale belangen

Voor een deel wijst de nieuwe Omgevingswet zelf (of via AMvB) taken en bevoegdheden toe aan de decentrale overheden. Daarnaast kunnen provincies autonoom taken en belangen benoemen. Volgens de Omgevingswet zullen provincies bij die autonome keuzes, de provinciale belangen gemotiveerd moeten aangeven: welke maatschappelijke opgaven in het fysieke domein vragen om regie en inzet van de provincie, en voor welke opgaven zijn andere partijen verantwoordelijk. Het definiëren van de provinciale belangen in de Omgevingsvisie draagt bij aan de effectiviteit van het beleid en scheidt duidelijkheid voor andere partijen.

Een aantrekkelijke provincie om in te wonen en te werken

Gewijzigde inzichten en omstandigheden spelen een belangrijke rol bij de afbakening van provinciale belangen. Binnen Nederland worden gemeenten groter. Deze grotere gemeenten nemen een deel van de regietaken van de provincie over. Gemeenten krijgen ook meer taken. Decentralisatie van taken naar een zo laag mogelijk bestuursniveau is uitgangspunt: ‘decentraal wat kan, centraal wat moet’. Alleen wanneer taken of bevoegdheden niet doelmatig of doeltreffend op lokaal niveau kunnen worden uitgeoefend, is de provincie of het Rijk verantwoordelijk voor de uitvoering.

Voor de Revisie Omgevingsvisie is ook het Bestuursakkoord Water (2011) van belang. Hierin hebben provincie en waterschappen afgesproken dat de provincie verantwoordelijk is voor het vaststellen van doelen voor het waterbeheer en de daarbij behorende kaders, normen en beleid. Het waterbeleid wordt verwoord in de provinciale omgevingsvisie, dit in samenwerking met de waterschappen. Het waterschap draagt zorg voor de uitvoering.

Daarnaast verandert de verhouding tussen overheid en burgers: de participatiesamenleving legt de nadruk op initiatieven en eigen verantwoordelijkheden in de samenleving. Bovendien willen we als provincie meer sturen op beoogde maatschappelijke effecten. De provinciale belangen zijn hier leidend in.

Volgens de Omgevingswet omvat de fysieke leefomgeving in ieder geval bouwwerken, infrastructuur, watersystemen, water, bodem, lucht, landschappen, natuur, cultureel erfgoed en werelderfgoed. Deze onderdelen moeten een plek krijgen in de omgevingsvisie: ze vormen de ‘kapstok’ voor provinciale belangen.

De provinciale belangen in de huidige Omgevingsvisie vormen het vertrekpunt voor de Revisie Omgevingsvisie (zie ook de bijlage):

- kernkwaliteiten
- kernwaarde bedrijvigheid
- zorgvuldig ruimtegebruik
- milieu- en leefomgevingskwaliteit
- economische ontwikkeling en werkgelegenheid
- demografische ontwikkeling
- wonen
- steden en stedelijke netwerken
- klimaatverandering
- duurzame energievoorziening en gebruik van de ondergrond
- mobiliteit en bereikbaarheid
- natuur
- biodiversiteit
- landschap
- multifunctionaliteit
- cultuur en sport

Bouwstenen en beleidsactualisaties

De revisie van de Omgevingsvisie is gebaseerd op de bestaande Omgevingsvisie. Zoals aangegeven zijn er verschillende redenen om nu deze revisie tot stand te brengen. Bestaand beleid wordt tegen het licht gehouden en waar nodig geactualiseerd op basis van de nieuwe wetgeving en actuele inzichten. Wij noemen dit het ‘up-to-date’ maken en hanteren hiervoor de vastgestelde beleidsdocumenten (na 2 juli 2014), de beleidsontwikkeling die in de pijplijn zit (uitgangspunt is beleid dat is vastgesteld vóór 31 december 2017). Hierbij valt te denken aan de herziening van het woonbeleid en het integreren van vastgesteld beleid voor natuur, mobiliteit en cultuur. Ook is een proces gestart gericht op het actualiseren van de landbouwparagraaf. In de actualisaties worden ook de relevante wetwijzigingen en beleid van het Rijk meegenomen zoals het deltaprogramma ruimtelijke adaptatie, wet natuurbescherming, Structuurvisie Ondergrond (STRONG) en de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) waaraan het Rijk werkt. Daarnaast wordt gewerkt aan drie bouwstenen met betrekking tot Energielandschappen, Sterke Steden en Vrijtijdsconomie. Hier gaat het om nieuw beleid en een nieuwe ruimtelijke vertaling.

Energielandschappen

In het Klimaatakkoord van Parijs (2015) is vastgelegd om de opwarming van de aarde te beperken tot 1,5 graad in 2100. Dat vraagt om een drastische reductie van het gebruik van fossiele energie. Deze transitie naar een CO₂-arme energievoorziening is een grote maatschappelijke opgave die direct ingrijpt op het dagelijks leven en de leefomgeving van mensen. De fysieke opgave vraagt om een integratie van de gewenste energietransitie in het ruimtelijke beleid.

In de bouwsteen Energielandschappen wordt de ruimtelijke impact van de energietransitie voor Drenthe onderzocht. Het is van belang om de Drentse ambitie voor de productie van hernieuwbare energie tot het jaar 2030 te definiëren, in het spanningsveld tussen (inter)nationale ambities en lokale kansen. Vanuit het verwachte gebruik, de verschillende manieren van hernieuwbare productie én vanuit de (ruimtelijke) kwaliteiten van Drenthe, zullen strategieën en spelregels worden ontwikkeld om aan te geven langs welke weg de energietransitie wordt gerealiseerd. Participatie zal hier onderdeel van uitmaken. Het commitment in de samenleving is essentieel voor het slagen van de energietransitie. We gaan de revisie van de Omgevingsvisie benutten om hier een basis voor te leggen.

Sterke Steden

In de bouwsteen Sterke Steden gaan we voor de vier grootste steden met een regionale functie, te weten Assen, Emmen, Meppel en Hoogeveen, de onderscheidende profielen beschrijven en hanteerbaar maken voor toekomstige ontwikkelingen. Het functioneren van de steden is onlosmakelijk verbonden met economie (werken, voorzieningen en retail), recreatie (aantrekkelijke steden), wonen en verkeer.

Vrijtijdseconomie

In de vrijetijdseconomie van Drenthe ging in 2015 ruim een miljard euro om en ruim 1 op de 9 banen in Drenthe is direct aan de vrijetijdseconomie toe te rekenen. Het is dan ook een belangrijke sector voor de Drentse economie, voor de gasten die naar Drenthe komen, maar zeker ook voor de Drentse bevolking.

In de bouwsteen Vrijtijdseconomie gaan we vanuit de nauwe verbondenheid van de vrijetijdseconomie met natuur, landschap, cultuur, erfgoed en archeologie beleid ontwikkelen dat zich richt op mogelijkheden waarin de kwaliteit van de omgeving kan bijdragen aan de ontwikkeling van vrijetijdseconomie, met behoud of zelfs versterking – van de omgevingswaarde. Uitgangspunt is het bieden van ontwikkelingsmogelijkheden en het mede daardoor stimuleren van kwaliteitsverbetering. Te denken valt aan revitalisering van de verblijfsrecreatie, ontwikkeling van toeristisch-recreatieve zones bij steden, benutting en beleving van Drentse natuurgebieden door middel van nieuwe dagrecreatieve concepten en het ontwikkelen van een aantal Drentse icoonprojecten binnen de vrijetijdseconomie.

De provinciale belangen in de huidige Omgevingsvisie, de uitwerking van de drie bouwstenen en de beleidsactualisaties vormen samen de inhoudelijke basis voor de Revisie Omgevingsvisie.

Integraal kader voor de fysieke leefomgeving

Sectorale of thematische ambities hebben vaak een ruimtelijke vertaling en daarmee invloed op de fysieke leefomgeving. Deze wisselwerking kan gemakkelijk leiden tot spanningen wanneer de sectorale logica botst met andere belangen. Dat roept de vraag op hoe de verschillende belangen met elk hun eigen ruimtebeslag op een juiste manier tegen elkaar kunnen worden afgewogen.

De ruimtelijke ordening is er op gericht kaders te bieden voor ruimtelijke ontwikkelingen. Dit met het doel om sectorale oplossingen bij te laten dragen aan de beoogde ontwikkelingsrichting voor Drenthe als geheel. Het is de uitdaging om een visie te formuleren die duidelijke, concrete uitspraken bevat, op hoofdlijnen richting geeft en toekomstbestendig is. Daarnaast zal per bestuursperiode sprake kunnen en moeten zijn van het verleggen van accenten. Dit leidt tot de volgende ambitie voor deze revisie van de Omgevingsvisie: **het bieden van een integraal kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van Drenthe op de middellange termijn.**

Om tot het integrale kader te komen hanteren wij verbindende regels. Deze gebruiken we als ‘vuistregels’ om te komen tot integrale oplossingen voor sectorale belangen en thematische uitwerkingen in bouwstenen en beleidsactualisaties. Zo geven we invulling aan de integrale benadering zoals verwoord in de essentie van de huidige visie: het waarderen van de Drentse kernkwaliteiten en het ontwikkelen van een bruisend Drenthe, passend bij deze kernkwaliteiten.

Het uitwerken van de verbindende regels is onderdeel van het project Revisie Omgevingsvisie (zie ook hoofdstuk 4). Onderstaand zijn vier 'vuistregels' als vertrekpunt genoemd:

- robuust (watersystemen, natuurnetwerk, sterke steden, vitaal platteland);
- rijk (gericht op kwaliteiten in landschappen, steden en dorpen en sociale samenhang);
- toekomstgericht (duurzaam, innovatief, klimaatproof, circulair handelen);
- identiteit (gericht op DNA van Drenthe).

Aan de verbindende regels kunnen argumenten worden ontleend om prioriteiten te stellen en daarmee kwesties (daar waar belangen botsen) vanuit een integrale benadering op te lossen. Daarmee wordt niet de oplossing voorgeschreven, maar bieden de vuistregels een handreiking voor het vinden van lokale / sectorale oplossingen die bijdragen aan de gewenste ontwikkeling van onze provincie als geheel. Het gaat om een integrale benadering, het leggen van verbanden en bij de keuzen streven naar synergie.

Tegelijkertijd worden vanuit de revisie van de Omgevingsvisie vraagstukken en conflicterende belangen geagendeerd voor nadere uitwerking. Deze mogelijke uitwerkingen zijn geen onderdeel van de Revisie Omgevingsvisie, maar krijgen bijvoorbeeld invulling via een gebiedsgericht of sectoraal uitvoeringsprogramma. Dit is in de geest van de Omgevingswet.

Sturingsfilosofie

In de Omgevingswet krijgt de sturingsfilosofie, ofwel de wijze waarop de provincie samenwerkt met de lagere overheden en andere belanghebbenden, veel aandacht. Het uitgangspunt is dat in deze tijd met een netwerk samenleving plannen en projecten in de fysieke leefomgeving niet meer door een enkele partij tot stand kunnen worden gebracht of kunnen worden opgelegd. Het Rijk zet de volgende punten centraal: subsidiariteit, vertrouwen en participatie.

Subsidiariteit

(decentraal wat kan, centraal wat moet)

In beginsel zijn bevoegdheden bij gemeente en waterschap belegd, tenzij het doelmatiger of doeltreffender is die bij provincie of Rijk te leggen. In de Omgevingsvisie staat wat van bovenlokaal belang is.

Integraal
kader
voor de
ruimtelijke
ontwikkeling
van Drenthe

Vertrouwen

Vertrouwen komt tot uitdrukking in de instrumenten die we kiezen om onze ambities te realiseren. Door in een vroeg stadium het overleg te zoeken, vertrouwen wij erop dat er voldoende draagvlak is voor een gezamenlijk gedragen standpunt. Ons uitgangspunt is dan ook vertrouwen en vroegtijdige afstemming. Indien nodig beschikken wij ook over juridisch instrumentarium om provinciale belangen door te vertalen naar de praktijk.

Participatie

De Omgevingswet gaat, evenals de Omgevingsvisie, uit van participatie: maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en bewoners worden vooraf betrokken bij de besluitvorming. Door partijen vooraf te betrekken, krijgen zij inzicht in hoe de keuzes tot stand komen. Daarbij kunnen zij zich een oordeel vormen over de betrouwbaarheid en rechtvaardigheid. Er kan zo (meer) draagvlak ontstaan voor besluitvorming rondom initiatieven.

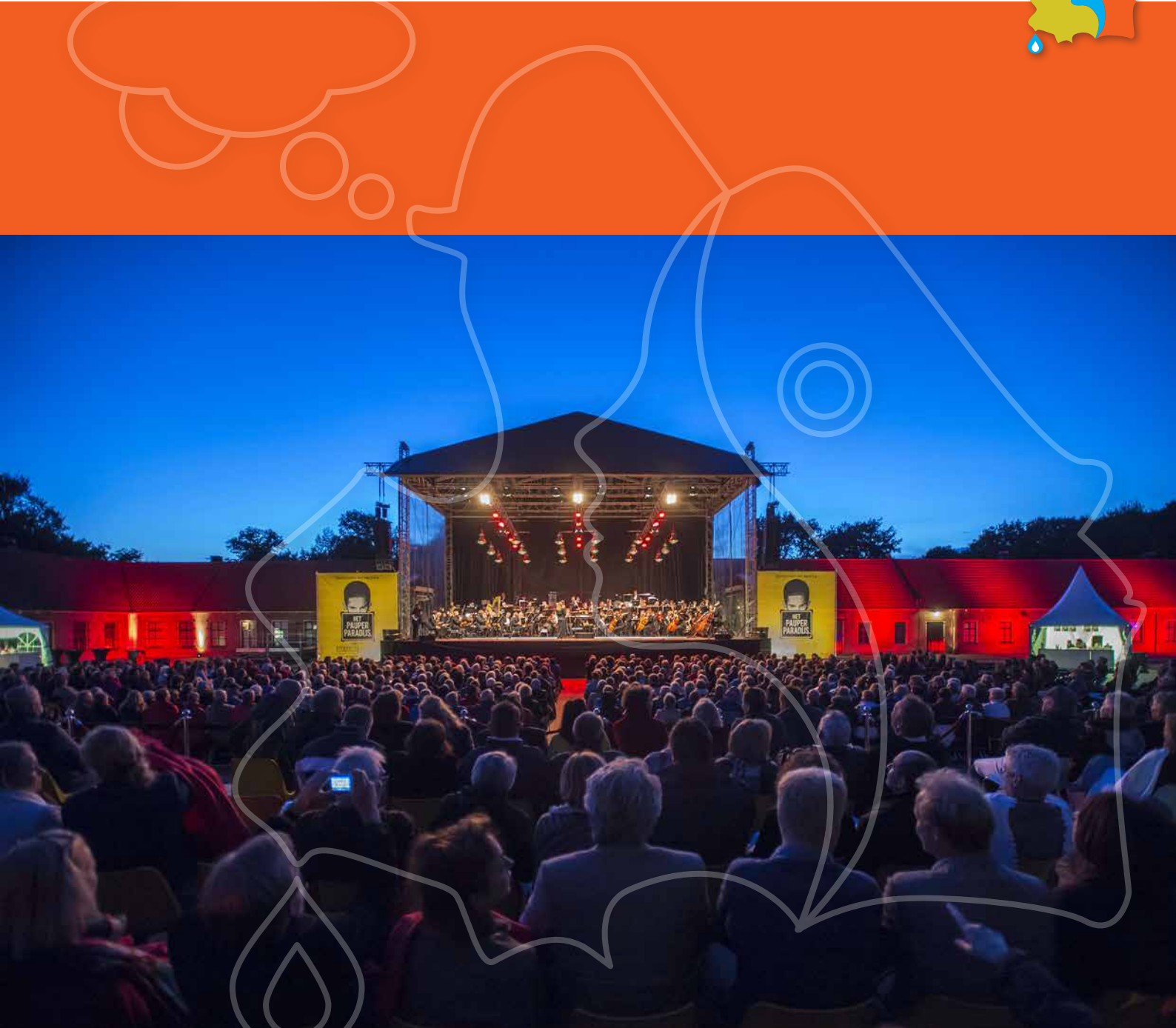
Sturingsprincipes Omgevingsvisie Drenthe

Op pagina 28 van de huidige Omgevingsvisie is het volgende kader opgenomen over sturing:

“Op hoofdlijnen hanteren wij onderstaande sturingsprincipes:

- Verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn zodanig verdeeld over gemeenten, provincies, waterschappen en Rijk, dat iedere bestuurslaag optimaal de haar toevertrouwde belangen kan behartigen. Het principe hierbij: decentraal wat kan, centraal wat moet;
- Onze verantwoordelijkheid wordt bepaald door het schaalniveau van het onderwerp. Het principe hierbij is: bij bovenlokale belangen is een provinciale rol weggelegd;
- De provinciale belangen en kaders voor uitvoering zijn verwoord in deze Omgevingsvisie. Voor de verdere uitwerking zoeken wij nadrukkelijk de samenwerking met partners;
- De samenwerking heeft tot doel een verbinding te maken tussen de provinciale doelen en de doelen van partners. Ook willen we tot afspraken over de uitvoering komen;
- Binnen de samenwerking doen we een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de partners;
- De doelrealisatie moet ontwikkelingsgericht, daadkrachtig en resultaatgericht zijn, binnen de financiële kaders van verantwoordelijk bestuur;
- Inwoners en belangengroepen worden betrokken bij de planvorming en uitvoering, en nadrukkelijk uitgenodigd om zelf initiatieven aan te dragen.”

In onze huidige sturingsfilosofie zijn de elementen die het Rijk centraal stelt in de Omgevingswet goed verwerkt en er is dan ook geen aanleiding om onze sturingsfilosofie in de huidige visie aan te scherpen of te wijzigen.

4 Proces Revisie Omgevingsvisie

Inleiding

In dit hoofdstuk geven we aan hoe we dit project vorm willen geven. We gaan in op de verschillende onderdelen in het proces van de Revisie Omgevingsvisie zoals de fasering en het betrekken van partners.

Revisie Omgevingsvisie: parallelle sporen

De voorbereidingen van de beoogde revisie zijn ambtelijk gestart vanaf september 2016. Dit betreft het uitwerken van een plan van aanpak en het opstellen van deze Startnotitie. Zoals beschreven blijft de essentie van de huidige Omgevingsvisie gehandhaafd. Deze visie is destijds met grote betrokkenheid van diverse groepen en organisaties tot stand gekomen. Inhoudelijk staat het aanscherpen van de verbindende regels (integraal kader), het ophalen en verzamelen van informatie en de productie van de bouwstenen en actualisaties van bestaand beleid in de revisie centraal (zie hoofdstuk 3 Inhoud Revisie Omgevingsvisie).

In het kader van de Revisie Omgevingsvisie zijn vier verschillende sporen aan de orde die elk een eigen planning en participatieproces kennen. Het gaat om de volgende sporen:

- a. verbindende regels;
- b. uitwerking drie thema's (Energie landschappen, Sterke Steden en Vrijtijdseconomie) en beleidsactualisaties;
- c. digitalisering en objectgericht schrijven, en
- d. Plan-MER.

Participatie kan op verschillende wijze plaatsvinden, zoals via bewonersavonden, consultatierondes, gesprekstafels, expertmeetings e.d. Per spoor zal een adequate invulling plaatsvinden van de participatie. Verwachtingen over weten, meedenken, meedoen of meebeslissen moet telkens duidelijk zijn. Consistente communicatie is daarbij van belang.

Fasering

In het proces van de totstandkoming zijn vier fases te onderscheiden. We lichten aan de hand van deze fases de vier verschillende sporen toe en geven inzicht in de wijze waarop participatie vorm krijgt.

Fase 1: Bouwstenen, actualisaties naar Koersdocument

In deze fase gaat het om de productie van bouwstenen voor de drie genoemde onderwerpen (Energie landschappen, Sterke Steden en Vrijtijdseconomie) en het nalopen van bestaand beleid op actualiteit. Ook wordt in het kader van het milieueffectenonderzoek (MER) een Notitie Reikwijdte en

grote betrokkenheid van diverse groepen en organisaties

Detailniveau opgesteld en ter inzage gelegd. Deze fase wordt afgerond met de vaststelling van een Koersdocument (inhoudelijke afbakening) door PS. Hierin wordt de inbreng verzameld en worden discussiepunten en keuzes zichtbaar gemaakt. Dit vormt de basis voor de ontwerpvisie.

a) Verbindende regels

Voor de verbindende regels worden consultatierondes georganiseerd. Mede op basis van ervaringen elders hanteren wij hierbij de insteek van gerichte participatie. In dit kader wordt een beperkt aantal

bijeenkomsten op locatie georganiseerd met - naast belangenorganisaties, gemeenten en waterschappen - vrijdenkers, dwarskijkers en ervaringsdeskundigen om de vuistregels te toetsen en aan te scherpen.

b) Uitwerking drie thema's en beleidsactualisaties

Zoals beschreven bestaan de inhoudelijke bijdragen uit te actualiseren beleid en drie bouwstenen die momenteel worden uitgewerkt (Energie landschappen, Sterke Steden en Vrijtijdseconomie). Deze drie bouwstenen kennen hun eigen communicatie- en participatieproces.

Ditzelfde geldt voor de actualisatie van beleidsthema's. Hier wordt inhoudelijk de link met de partners en belangenorganisaties gelegd.

Energie landschappen

De Drentse gemeenten worden betrokken bij het opstellen van de bouwsteen Energie landschappen. Hiervoor worden de bestaande overlegstructuren benut. Aanvullend zullen een aantal bijeenkomsten worden georganiseerd voor de integrale betrokkenheid van medeoverheden. Daarnaast zal in samenwerking met gemeenten een aantal lokale bijeenkomsten worden georganiseerd voor andere belanghebbende partijen en inwoners. Deze bijeenkomsten worden zo ingericht dat ze het proces voor het opstellen van de bouwsteen dienen en tevens een basis leggen voor de voortdurende dialoog met de Drentse samenleving over de energietransitie en specifiek de inpassing van de productie van hernieuwbare energiebronnen.

Sterke Steden

De bouwsteen Sterke Steden wordt opgebouwd vanuit bestaande processen met gemeenten. De gemeentelijke visies dienen als basis. Vanuit lopende projecten en regelingen, zoals retailagenda en binnenstadsfonds, worden gemeenten gevraagd om hun eigen visie op identiteit en de regionale functie van steden te ontwikkelen.

Vrijtijdseconomie

We ontwikkelen de bouwsteen Vrijtijdseconomie samen met gemeenten, het Recreatieschap en de vrijetijdsector.

c) Digitalisering en objectgericht schrijven

Wij richten ons op de aspecten digitalisering en objectgericht schrijven uit de Omgevingswet. Tijdens het schrijven wordt direct een link met kaartbeelden gelegd. Hiervoor wordt het handboek gehanteerd dat is opgesteld door Geonovum.

d) Plan-MER

De Omgevingsvisie bevat onderwerpen waarvan de milieueffecten dienen te worden onderzocht (zie hoofdstuk 2 Kaders en randvoorwaarden). Daarvoor wordt de uitgebreide plan-MER procedure doorlopen. Als eerste stap in deze procedure wordt een Notitie over de Reikwijdte en Detailniveau (NRD) van het milieueffectenonderzoek opgesteld die past binnen de uitgebreide MER-procedure. Vervolgens wordt een passende beoordeling gemaakt en de resultaten beschreven in een eindrapport. De commissie MER wordt over de NRD en het eindrapport gevraagd om een (toetsings)advies. Op beide documenten is inspraak van toepassing. De NRD wordt in het tweede kwartaal van 2017 ter inzage gelegd. De eindrapportage wordt gelijktijdig met het ontwerp van de Omgevingsvisie begin 2018 ter inzage gelegd.

Fase 2: Gerichte consultatie over de ontwerpvisie

In deze fase, waarin concepten voor de ontwerpvisie worden opgesteld, worden stakeholders gevraagd op het tussenproduct te reageren. Verder worden bijeenkomsten over de afzonderlijke onderwerpen gehouden waarvoor instanties en personen op deskundigheid worden benaderd om input te geven op de beleidsontwikkeling. Dit leidt tot een ontwerp-Omgevingsvisie.

Fase 3: Brede consultatie over de ontwerp-Revisie Omgevingsvisie Drenthe

In deze fase volgt het formele traject van inspraak en krijgt iedereen de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen (brede consultatie). Deze fase start met de tervisielegging van de ontwerp-Revisie Omgevingsvisie Drenthe. In deze fase wordt de eindrapportage van het milieueffectenonderzoek (plan MER) ook ter inzage gelegd. Na verwerking van de zienswijzen, stellen GS het ontwerp van de visie vast.

Fase 4: Besluitvorming

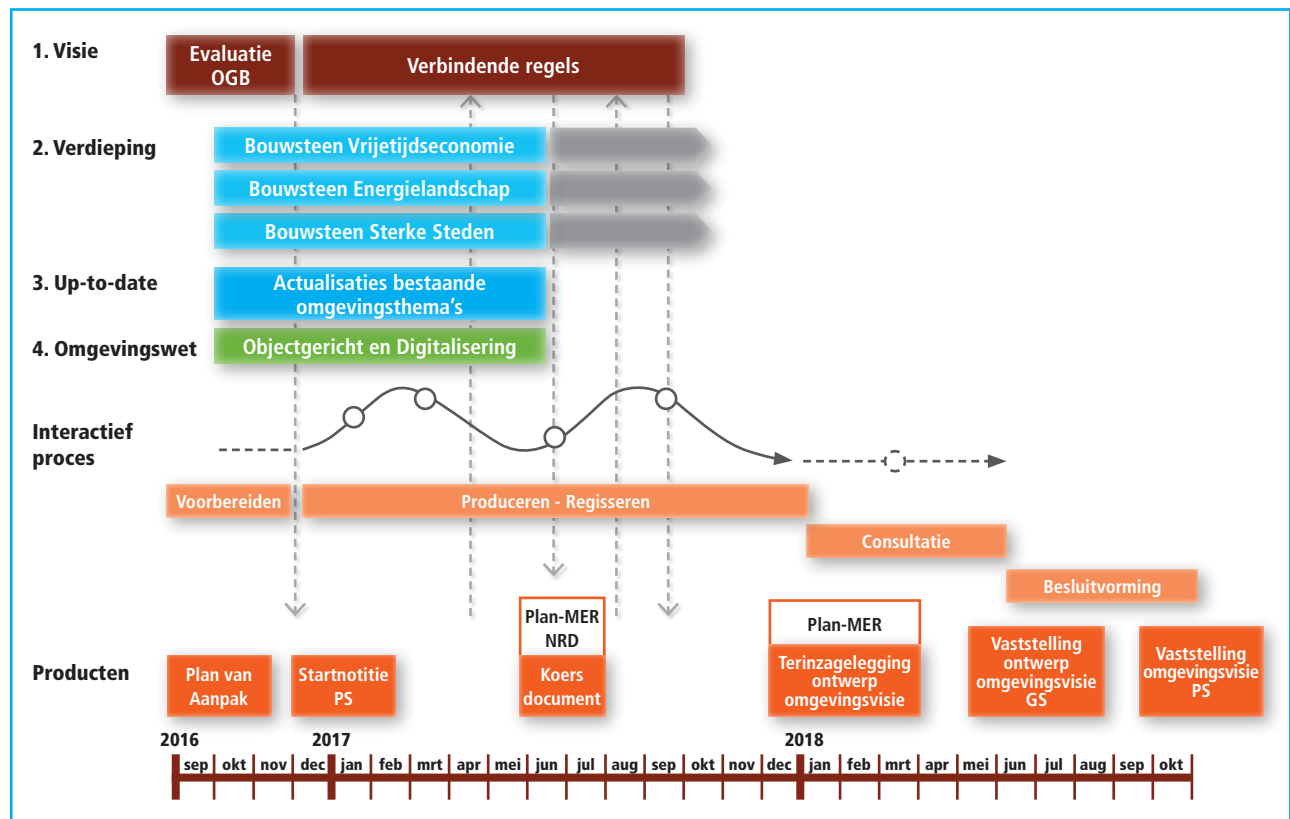
Dit betreft de formele besluitvorming door PS leidend tot de vaststelling van de Revisie Omgevingsvisie Drenthe. Aanbieding van de ontwerp-Revisie Omgevingsvisie aan PS is voorzien in oktober 2018.

Planning

Bovenstaande is gebaseerd op een ambitieuze planning:

- besluitvorming Startnotitie door PS op 8 maart 2017;
- vaststellen koersdocument en advisering over de reikwijdte en het detailniveau van het op te stellen MER door PS op 27 september 2017;
- consultatie over ontwerp-Revisie Omgevingsvisie Drenthe vanaf januari 2018;
- aanbieding ontwerp-Revisie Omgevingsvisie ter vaststelling aan PS in oktober 2018.

In onderstaand overzicht zijn de parallele sporen, fasering en planning samengevat:

Financiën

De kosten voor de revisie worden geraamd op € 300.000,- verspreid over de jaren 2017 en 2018. Deze kosten worden gedekt uit de bestaande begroting; budget inzet op specifieke ontwikkelingen.

Bijlage

Provinciale belangen zoals verwoord in de huidige Omgevingsvisie

Kernkwaliteiten

De kernkwaliteiten dragen bij aan de identiteit en aantrekkelijkheid van Drenthe. Wij streven naar het behouden en waar mogelijk ontwikkelen van de kernkwaliteiten landschap, cultuurhistorie, aardkundige waarden, archeologie, rust en natuur.

Kernwaarde bedrijvigheid

Bedrijvigheid in Drenthe is van grote maatschappelijke en economische betekenis vanwege de werkgelegenheid en de vitaliteit van het platteland en de steden. Wij achten bedrijvigheid van provinciaal belang.

Zorgvuldig ruimtegebruik

In Drenthe kunnen mensen nog ruimte beleven. Dat willen we bewaken. Zorgvuldig ruimtegebruik is van provinciaal belang.

Milieu- en leefomgevingskwaliteit

Wij streven naar een gezonde en veilige leefomgeving voor mens, plant en dier. Het beschermen van de milieu- en leefomgevingskwaliteit is veelal op Europees en nationaal niveau geregeld. Daarbij zijn diverse taken en verantwoordelijkheden bij de provincie neergelegd. Deze taken, gericht op het beschermen van de kwaliteit van lucht, water en bodem en het verbeteren van de verkeersveiligheid, waterveiligheid en externe veiligheid, zijn daarmee van provinciaal belang.

Economische ontwikkeling en werkgelegenheid

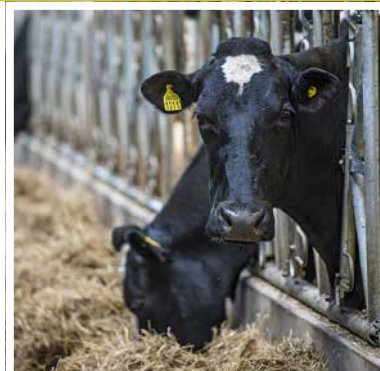
Om werkgelegenheid te behouden en nieuwe te creëren streven wij naar de ontwikkeling van een dynamische, vitale en zichzelf vernieuwende regionale economie. Een belangrijke voorwaarde daarvoor is het kunnen bieden van voldoende, gevarieerde, aantrekkelijke en vitale vestigingsmogelijkheden op regionale bedrijventerreinen en andere stedelijke werklocaties.

Ook willen we in het landelijk gebied voldoende ontwikkelingsmogelijkheden bieden voor landbouw, recreatie en toerisme en andere niet-agrarische bedrijvigheid. Het regionale economische vestigingsklimaat is voor ons van provinciaal belang. Van provinciaal belang is ook een goed gespreid en gevarieerd aanbod van regionale werklocaties, aansluitend bij de vraag (zowel kwantitatief als kwalitatief) vanuit ondernemingen. Deze locaties moeten goed bereikbaar zijn. Verder wijzen we locaties aan voor milieuhinderlijke bedrijvigheid. De landbouw moet in de provincie voldoende mogelijkheden hebben voor schaalvergroting en voor de productie van energie. Ook dit is een provinciaal belang.

Toerisme is een belangrijke economische pijler voor Drenthe. Drenthe moet aantrekkelijk blijven voor recreanten en toeristen. Van provinciaal belang is daarom het verbeteren en vernieuwen van het bestaande

aanbod van verblijfs- en dagrecreatie en van de toeristisch-recreatieve infrastructuur.

Zowel de landbouw als de toeristisch/recreatieve sector speelt een belangrijke rol bij het behouden en ontwikkelen van de kernkwaliteiten. De ontwikkeling van de radioastronomie in Drenthe en het voorkomen van verstoring van activiteiten die daarmee samenhangen is voor ons van provinciaal belang. Bij ontwikkelingen binnen de verstoringgevoelige zones is de waarborging van een goede storingsvrije ontvangst van signalen uit het heelal voor ons dan ook leidend.

Demografische ontwikkeling

Structurele bevolkingsdaling is voor de provincie een nieuw fenomeen. Dalende bevolkingsaantallen kunnen leiden tot concurrentie om bewoners en bedrijven. Dit vraagt om nieuwe, bovenlokale visies op de inrichting van de openbare ruimte. Wij zien het als een bestuurlijke uitdaging om de demografische ontwikkeling samen met de gemeenten in goede banen te leiden. Het is dus een provinciaal belang om een adequate strategie te ontwikkelen voor krimpgebieden, met aandacht voor wonen, leefbaarheid, bereikbaarheid en arbeid.

Wonen

Wij streven naar aantrekkelijke, gevarieerde en leefbare woonmilieus die voorzien in de woonvraag. Het maken van bovenlokale afspraken hierover is van provinciaal belang. Gemeenten werken hun aandeel in het woonaanbod en de woonmilieus uit in de Gemeentelijke structuurvisie of het Woonplan. Zij houden daarbij rekening met de huidige kernenstructuur in de gemeente en de behoefte aan verschillende woonmilieus.

Steden en stedelijke netwerken

De stedelijke centra maken Drenthe voor haar inwoners en voor bezoekers extra aantrekkelijk. Wij streven naar steden met een onderscheidende identiteit, gebaseerd op historische- of gebieds-kenmerken. Deze differentiatie is van provinciaal belang. Dat geldt ook voor ontwikkelingen die bijdragen aan het bruisende karakter van de steden.

Van provinciaal belang is dat de stedelijke netwerken 'robuust' zijn. Daaronder verstaan we dat de steden samenhangen, samenwerken en complementair zijn. Dit is nodig voor een toekomst-bestendige ontwikkeling van mobiliteit, woon- en werklocaties, werkgelegenheid en voorzieningen.

Klimaatverandering

Wij streven naar een leefomgeving die de langetermijnveranderingen in het klimaat en weersextremen kan opvangen. Hiervoor is een klimaatbestendig watersysteem cruciaal. De beleidsverantwoordelijkheid voor de kwaliteit en kwantiteit van (grond)water ligt bij de provincie en is daarmee van provinciaal belang.

Duurzame energievoorziening en gebruik van de ondergrond

Onze ambitie is een betrouwbare en betaalbare energievoorziening met een beperkte uitstoot van broeikasgassen. Van provinciaal belang is daarom het benutten van de mogelijkheden voor duurzame energie-opwekking en -distributie, onder andere door het bieden van voldoende mogelijkheden voor ruimtelijke ontwikkeling. Ook het besparen van energie, het zorgvuldige gebruik van de ondergrond voor de energiewinning, de opslag van CO₂, groen gas en aardgas en de energie-infrastructuur zijn van provinciaal belang. De provincie voert hierbij de regie over de ruimtelijke ontwikkeling.

Mobiliteit en bereikbaarheid

Voor onze ambities op het gebied van wonen, werken en recreëren moet onze provincie veilig en goed te bereiken zijn, ook internationaal. Wij willen voorwaarden creëren voor een duurzame ontwikkeling van de mobiliteit. De samenhang en de betrouwbaarheid van (inter)regionale netwerken voor auto, openbaar vervoer, fiets en goederen door de lucht en over weg, spoor en water zijn daarom van provinciaal belang, evenals de verknoping met de (inter)nationale netwerken.

Natuur

Natuur betreft zowel een aanwezige kwaliteit – af te meten aan de biodiversiteit – als een te ontwikkelen functie (natuurontwikkeling). We streven naar beleefbare natuur én naar natuur met een economische waarde en naar variatie in en tussen levensgemeenschappen en de voor Drenthe kenmerkende natuur.

Biodiversiteit

Wij streven naar het behouden en versterken van de biodiversiteit. Het belangrijkste instrument om deze ambitie te verwezenlijken, is het realiseren van de ecologische hoofdstructuur (EHS). Dit is een provinciaal belang.

Landschap

De verschillende Drentse landschapstypen en de diversiteit in landschapstypen zijn voor ons van provinciaal belang. Wij richten ons op het in stand houden van het landschap als economisch, ecologisch en cultureel kapitaal.

Multifunctionaliteit

Op veel plekken in de provincie komen verschillende gebruiksfuncties samen. Een goede verweving van deze functies is van provinciaal belang. Het gaat ons hierbij om het verbinden van stad en land, het verweven van landbouw, natuur en water in het landelijk gebied en het benutten van de kernkwaliteiten voor de plattelandseconomie.

Cultuur en sport

We streven naar een bruisende provincie die uitdaagt tot bewegen en inspireert met culturele activiteiten. Sport- en cultuurparticipatie en de infrastructuur die hiervoor nodig is, zijn van provinciaal belang.

